

Asia: VN/13128/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin esitetyistä muutoksista?

SAK pitää huolestuttavana, että esityksen ensisijaisena tavoitteena näyttäytyy hallinnollisen taakan keventäminen sen sijaan, että painopiste olisi palveluiden laadun parantamisessa ja työttömien tukemisessa. Esityksen taustalla ovat muutokset kuntien rahoitusvastuussa sekä kuntouttavan työtoiminnan ja muiden palveluiden väheneminen. Tavoitteena on vähentää hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta 1,6 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

SAK on huolissaan siitä, miten resurssien leikkaukset vaikuttavat palveluiden laatuun – erityisesti siihen, säilyvätkö kuntouttavan työtoiminnan keskeiset tavoitteet, kuten yksilöllinen tuki ja palveluiden saatavuus. Lainsäädäntömuutosten tulisi selkeyttää kuntouttavan työtoiminnan sisältöä ja viranomaisvastuita sekä varmistaa, että palvelut toimivat tehokkaana keinona tukea työttömien työllistymistä.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista työttömiin?

SAK huomauttaa, että esitysluonnoksessa jää epäselväksi, jääkö joku työttömien ryhmä palvelutarpeen arvioinnin ulkopuolelle. Tämä voi johtaa siihen, että osa työttömistä jäisi kokonaan ilman tukea ja palveluita.

On todennäköistä, että suuri osa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista tarvitsee samanaikaisesti myös muita sote- ja/tai kuntoutuspalveluita. Näiden palvelutarpeiden arviointi työ- ja toimintakyvyn tukea painottaen, sekä myös itse palveluihin pääsy tulee toteuttaa laadukkaasti ja viivytyksettä. Kuntouttavaan työtoimintaan pääsy ei vielä yksinään tarkoita, että asiakkaan monialaiseen palvelutarpeeseen olisi vastattu asianmukaisesti.

SAK korostaa, että kuntouttava työtoiminta tulee aina kohdentaa oikealle kohderyhmälle. Sitä ei tule käyttää palkkatuetun tai muun työsuhteisen työn korvikkeena. Toiminnan tavoitteena tulee olla elämänhallinnan ja työllistymisedellytysten tukeminen. Työttömiä, joilla on valmiudet osallistua työhön tai työvoimapalveluihin, ei tule ohjata kuntouttavaan työtoimintaan.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

Työttömien palveluiden järjestämisessä keskeistä on toimiva yhteistyö työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden viranomaisten välillä. SAK katsoo, että käytännön yhteistyössä on edelleen merkittävästi kehitettävää, eikä työttömien palveluiden järjestäminen ole ollut hyvinvointialueiden prioriteettilistan kärjessä.

SAK katsoo, että esitys ei ratkaise nykyisiä käytännön yhteistyöongelmia työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden viranomaisten välillä riittävällä tavalla. Muutos voi jopa heikentää sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevien työttömien asemaa. Kuntouttava työtoiminta on siirtynyt hyvinvointialueiden vastuulle, mutta osaaminen ei välttämättä ole riittävää. Aktivointisuunnitelmien laatimisessa on nähtävissä puutteita eri viranomaisten välillä. Työvoimapalveluihin ohjataan henkilöitä, joilla ei ole riittävää työ- tai toimintakykyä ja tämä tulee toimeentulotukiuudistuksen jälkeen todennäköisesti lisääntymään,

SAK painottaa, että nyt on välttämätöntä panostaa toimivaan yhteistyöhön työllisyysalueiden ja hyvinvointialueiden viranomaisten välillä.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista?

Esityksen perusteella taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. Ei ole selvää, miten muutokset vaikuttavat kuntien rahoitusvastuuseen. Hallituksen tavoite vähentää yleiskatteellista rahoitusta säästöjen myötä vaikuttaa väistämättä palveluiden saatavuuteen ja laatuun. Orpon hallitus on jo leikannut aiemmalla päätöksellä 37milj. kuntien rahoitusta rajoittamalla palkkatuen käyttöä. Mitään lisäresursseja työllisyyden hoitoon ei ole tullut pahenevasta työttömyydestä huolimatta.

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta.

SAK katsoo, että hallinnollisten velvoitteiden keventäminen ei saa tapahtua palveluiden laadun kustannuksella. Lainsäädäntömuutosten tulisi ensisijaisesti tähdätä työttömien palveluiden parantamiseen ja työllisyyden edistämiseen – ei pelkästään hallinnon taakan keventämiseen.

SAK painottaa, että kuntouttava työtoiminta tulee aina suunnitella yksilöllisesti henkilön työ- ja toimintakyvyn sekä osaamisen perusteella.

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry